

ODKRITO

Novi profili – Jaka Kopač, saksofonist

Perspektiven slovenski saksofonist se je po desetih letih študija v tujini, ki ga je lani zaključil z magisterijem na prestižni Akademiji Sibelius v Helsinkih, vrnil v rodno deželo z bogatimi glasbenimi izkušnjami, novimi idejami in vizijami. Med njimi je tudi novi jazz festival v Celju, katerega organizator in umetniški vodja je. Jaka Kopač je odkrit in kritičen glasbenik ter v zadnjem času tudi skladatelj, ki je pri osemindvajsetih letih svojo glasbo predstavil ne le doma, temveč tudi širom po Evropi in svetu in to z mnogimi vrhunskimi glasbeniki. Prejel je številne pohvale, priznanja in tudi štipendijo ameriške akademije Berklee College of Music. Lani je na Finskem posnel svoj prvenec Almost There, ki ga je doslej predstavil na koncertnih turnejah po treh evropskih državah.

● **Saksofon je danes nekakšen sinonim za jazz. Katera ljubezen se je rodila prej – ljubezen do saksofona ali jazz?**

Ljubezen do saksofona, nekje pri štirinajstih letih. Kmalu zatem pa sem vzljubil tudi jazz glasbo, saj sem začel igrati v Celjskem plesnem orkestru Žabe, ki ga je takrat vodil trobentač Tomaž Grintal. Najprej me je saksofon poučeval Franc Zupanc, nato Miha Hawlina, zatem Saša Nestorović, h kateremu me je oče v Zagreb redno vozil na privatne ure. Saša me je pripravil za sprejemne izpite v Gradcu, je odlični pedagog in saksofonist. Ko sem študiral na graški Univerzi za glasbo in odrske umetnosti, sem začel pogosto obiskovati New York. V Gradcu sem spoznal trobentača Stjepka Guta, ki je del svojega življenja preživel tudi v Ameriki. Predlagal mi je, naj spoznam tamkajšnjo jazz sceno. Kasneje sem se v NYC še večkrat vrnil zaradi izpopolnjevanja in hodil na privatne ure k prizanim glasbenikom, kot so Jaleel Shaw, Miguel Zenon, Brad Leali, John Percell in Vincent Herring.

V Gradcu sem najprej naredil malo diplomu, saj sem se v Parizu udeležil mednarodne avdicije in dobil štipendijo ameriške akademije v vrednosti 40.000 dolarjev za 4 leta študija na Berklee College of Music v Bostonu. Ker nisem zbral dovolj preostalega denarja, ki bi mi omogočil življenje v ZDA, sem ostal v Gradcu. Leto zatem sem šel v Helsinke na študentsko izmenjavo na prestižno Akademijo Sibelius za jazz glasbo. Ko sem se vrnil v Avstrijo, sem leta 2005 z odliko diplomiral pri profesorju Karlheinzu Miklinu. Zatem sem šel nazaj na Finsko na omenjeno akademijo, kjer sem lani maja magistriral. V štirih letih, ki sem jih preživel na severu, sem spoznal dosti ljudi, tako da sem veliko igral po Evropi in tudi na Kitajskem.

● **Če preletimo seznam koncertov na tvoji spletni strani, ugotovimo, da je bilo teh res ogromno. Bil pa si tudi član različnih big bandov, kot so European Youth Jazz Orchestra, European Movement Jazz Orchestra, New York University Big Band, Big Band RTV Slovenija, HGM Big Band**

(Zagreb-Graz), The Fool Cool Jazz Orchestra (Slovenija), Graz Big Band, Sibis Big Band (Helsinki), Igor Lunder Group (Zagreb Saxophone Quartet) in Outi Tarkiainen Nonet. Deloval si pri skupnih projektih različnih glasbenikov, kot so Jonathan Blake, Jimmy Owens, Dough Hammond, Duško Gojković, Boško Petrović, George Garzone, Lenny Pickett in Primož Grašič, snemal plošče in nastopal v večjih jazz klubih po Evropi – UMO Jazz Club in Storyville (Helsinki), Jazz House (Kopenhagen), Porgy and Bess in Birdland (Dunaj). Katere projekte bi izpostavil?

Projektov je bilo res ogromno. V Evropskem mladinskem jazzovskem orkestru sem predstavljal Slovenijo. To je big band, ki iz vsake evropske države izbere enega talentiranega perspektivnega mladega glasbenika. Orkester deluje pod okriljem danske organizacije Swinging Europe in European Broadcasting Union (EBU). Z njimi sem imel turnejo po Evropi in Kitajski. Ta izkušnja je bila odlična, saj je organizacija na visokem nivoju. Veliko potuješ, doživiš življenje profesionalnega glasbenika, igraš na velikih odrih, skoraj vsak dan v drugi državi, pa še dobro si plačan. Sledil je zelo dober projekt v Parizu, combo zasedba, Finland meets Paris. Takrat sem zastopal Finsko. V tem času se mi je »zgodil«² še evropski big band European Movement Jazz Orchestra – EMJO, s katerim sodelujem že tretje leto. V EMJO sodelujemo glasbeniki iz treh različnih držav, in sicer Slovenije, Nemčije ter Portugalske. Imeli smo 3 večje turnee v omenjenih treh državah, s tremi različnimi dirigenti. V Sloveniji smo igrali pod okriljem Izidorja Leitingerja. Glasbeniki v big bandu smo se odlično ujeli, zato smo se odločili, da nadaljujemo s sodelovanjem. Lani smo se tudi predstavili na Jazz festivalu Ljubljana v Križankah in na Jazz Lentu v Mariboru. Meseca maja se odpravljamo na Portugalsko, kjer bomo posneli zgoščenko za portugalsko glasbeno založbo Clean Feed in odigrali nekaj koncertov, nato pa še v Nemčijo.

● **Lani si v Helsinkih posnel svoj solo album z naslovom Almost There**

sodelovanju s skandinavskimi glasbeniki. Na turnejah se je zasedba glasbenikov spreminjala. Kako je to vplivalo nate in tvojo glasbo?

Vsi glasbeniki, s katerimi sem igral na svojih turnejah, so dobri glasbeniki in so name naredili dober vtis ter vplivali na moje glasbeno ustvarjanje. Igral sem s tremi različnimi zasedbami in vsakič je glasba zvenela drugače. Bil sem zelo presenečen, saj glasba na plošči zveni popolnoma drugače kot v živo. Na zgoščenki v bistvu še najslabše. Imeli smo samo nekaj dni vaj, glasba je bila zelo sveža in nikomur ni bilo čisto jasno, kaj se dogaja, ko smo se zaprli v studio in snemali. Danes bi izpadla veliko bolj sproščeno.

● **Svoj prvi avtorski projekt si predstavil poslušalcem na Finskem, Portugalskem in v Sloveniji. Je razlika med publiko v Sloveniji in v tujini?**

V Sloveniji sem imel na koncertni turneji relativno malo publike. Vendar sem vesel, da se najdejo ljudje, ki jim je všeč, kar delam. Gre le za vrst glasbe, ki jo redkokdo posluša. Malo je ljudi, ki razumejo, kaj delaš, ustvarjaš, igraš. Če se po koncertu najde nekaj ljudi, ki ti podajo roko in ti povedo, da je bilo dobro, je občutek odličen.

● **V tujini je zgodba drugačna?**

Če živiš v državi, ki je večja, ima tudi večji odstotek ljudi, ki poslušajo jazz glasbo, glasbeno so bolj izobraženi, bolj so odprti, tako da imaš tudi boljši odziv. Takšni poslušalci drugače doživljajo tvojo glasbo kot pa nekdo, ki ne samo da je ne pozna, ni je niti vajen.

● **Kako poteka ustvarjalni proces pri tebi? Lahko pojasniš trenutek svojega navdiha?**

Ustvarjalni proces je pri vsakem posamezniku drugačen, jaz sedim za klavirjem in preizkušam. Zgodi se, da se na določenem delu zaustavim, ker ne morem dalje. Včasih se zgodi, da čez pol leta kaj dopišem ali pa nikoli. Nikoli ne dobim ideje iz nič. Več kot komponiraš, bolj slišiš stvari v glavi. Ko si enkrat izkušen, ti ni potrebno toliko časa presedeti za klavirjem, ampak že kar v glavi slišiš, kako bo nekaj zvenelo skupaj.

Navdihuje me glasba, ki jo poslušam – od klasike, popa do jazz glasbe, ki jo združim s svojimi idejami. Ko vadim, si zapišem tisto, kar se mi zdi zanimivo, kasneje dodam še kaj in povežem.

Nisem še izkušen skladatelj, saj sem komponirati začel šele pred kratkim. V glavi slišim nekaj, vendar na koncu v živo zazveni čisto nekaj drugega. To je bilo zame zanimivo odkritje. Na tak način spoznavam samega sebe. Od tu dalje gradim, se spreminjam in nadgrajujem. Komponiranje je zelo zanimiva stvar, največ se naučiš s tem, da čim več pišeš.

• Kaj trenutno skladaš?

Ravno sem končal novo kompozicijo. Ta mesec odpotujem v New York in jo želim tam posneti. Napisana je za kitaro, kontrabas, saksofon, bobne, razmišljam o tem, da bi dodal še klavir. Zadnje čase dosti pišem za kitaro, saj mi je všeč kontrast kitara – altsaksofon, sploh zato, ker lahko uporabljam kitaro kot drugi instrument za melodijo. Vendar sem začel pogrešati harmonijo v ozadju, zato razmišljam o tem, da bi dodal klavir.

• Ali pri skladanju uporabljaš določene kompozicijske tehnike?

Ne, ko pišem skladbe, začnem na primer z melodijo, nato dodam ritem in harmonije, včasih imam tudi kakšno ritmično idejo in dodam ostalo ali pa izhajam iz harmonije, ki mi je všeč.

• Kateri glasbeniki te navdihujejo? Kateri so najbolj vplivali na tvoj glasbeni razvoj?

Charlie Parker je velik, pomemben del mojega glasbenega življenja. John Coltrane, Miles Davis, Bud Powell, big bandi Dukea Ellingtona, Counta Basiea, Thada Jonesa, Billy Holiday, Louisa Armstronga. Vse to sem poslušal, vse to je vplivalo name. Ene stvari prej, druge kasneje. Name vpliva tudi današnji jazz, moderni jazz, mladi glasbeniki. Danes se glasbeni stili zelo mešajo med seboj. Miguel Zenon je moj velik navdih. Name vplivajo različne zvrsti jazza, od free do etno jazza. Potem je tukaj še klasična glasba – Bach je velik navdih, tudi drugi klasični skladatelji – Messiaen, Šostakovič, Rahmaninov.

• Lahko preživiš v Sloveniji kot jazz glasbenik, ne da bi tudi poučeval ali igral v big bandu?

Nikoli nisem poskusil. To ni glasba, od katere lahko zaslužiš veliko denarja (seveda so izjeme), ampak to delamo, ker imamo to radi. Vesel sem, da imam službo, da poučujem v glasbeni šoli. Zraven pa se ukvarjam z jazz glasbo. Lahko zatrdim, da je v Sloveniji zelo težko živeti od jazz glasbe. Skoraj nemogoče. Ampak nikoli ni nič nemogoče – vse se da, če se res hoče.

• Kje bi bilo zate idealno živeti in ustvarjati?

Vsekakor bi bilo odlično nekaj časa živeti v New Yorku. Čeprav je po drugi strani vseeno, kje si, saj lahko delaš glasbo kjerkoli, samo da imaš okoli sebe ljudi, s katerimi lahko ustvarjaš in igraš. Odlično je, če poznaš glasbenike z različnih koncev sveta, potuješ in igraš z njimi. Na začetku kariere je dobro, da živiš vsaj nekaj let v svetu, da dobiš izkušnje, da se napolnuješ najrazličnejših glasbenih skupin.

• Ko igraš, vedno izhajaš iz sebe, svojih notranjih občutij, ali je kdaj igranje zate rutinsko opravilo?

Glasba je zame zelo spiritualna. Vedno dam v glasbo sebe in svoje občutke. Seveda mi včasih kaj ni zanimivo, ampak se vedno potrudim. Zgodi se, da igraš z ljudmi, s katerimi se ne ujameš, ampak moraš vseeno odigrati koncert. V takšni situaciji se potrudim, da naredim najboljšo, kar lahko. Odlični občutek je, ko najdeš glasbenike, s katerimi se dobro ujameš. To je poseben odnos, kjer drug drugemu daješ. Ko igraš, moraš namreč biti z ostalimi člani močno povezan, moraš se poslušati in podpirati v glasbi. Povezava med glasbeniki na odru je zelo pomembna. To je spoštovanje. Podobno kot pri prijateljstvu.

• To (ne)povezanost med glasbeniki slišimo tudi poslušalci. Jaka Kopač Group je bil na slovenski turneji po odzvih sodeč dobro »uglašen«.

Vesel sem, da sem se na vseh svojih turnejah dobro ujel z glasbeniki, ki sem jih izbral. Imel sem različne zasedbe, vendar sem se z vsemi dobro počutil. Pomembna je energija, dober občutek med glasbeniki. Zanimivo pa je, da je z vsakim moja glasba zvenela drugače.

• Kje te lahko slišimo v prihajajočih mesecih? Kakšni so načrti in želje za prihodnost?

Februarja igram na Dunaju, marca grem v Grčijo snemat zgoščenko, tam imam tudi nekaj koncertov, pa potem tudi nekaj v Sloveniji in v Gradcu. Aprila sem ponovno v avstrijski prestolnici, maja imamo turnejo z EMJO big bandom na Portugalskem in v Nemčiji. Jeseni se obeta festival v Srbiji in nekaj koncertov na Hrvaškem. Trudim se pisati novo glasbo, odkrivam ideje in upam, da mi bo uspelo organizirati še kakšne koncerte, na katerih bom predstavil svojo glasbo. Starejši kot sem, vedno bolj razmišljam in vedno bolj si želim, da bi bil aktiven glasbenik celo življenje, da bi ustvarjal, potoval po svetu in igral ter se zraven razvijal. Ne bi rad obsedel in samo učil. Zraven bi se rad ukvarjal tudi z organizacijo. Moj prvi večji projekt je jazz festival v Celju. Dolgo sem imel željo narediti nekaj za mesto, od koder prihajam.

• Torej se v Celju obeta novi jazz festival, katerega organizator in idejni vodja si? Sem umetniški vodja Djezz festivala. Ideja je bila moja, saj sem že v času študija na

Finskem začel razmišljati, da bi v Celju rad naredil jazz festival. V tistem času sem na Finskem spoznal Črta Remica. Moja ideja se mu je zdela zanimiva in dogovorila sva se za sodelovanje. Soorganizator Djezz festivala je Hiša kulture Celje. Pri organizaciji mi pomagata tudi Črt Remic in Luka Umek, ki skrbi za grafično podobo festivala.

• Koga vse bomo slišali na Djezz festivalu v knežjem mestu?

Predstavili bomo nekaj mladih slovenskih ustvarjalcev – pevko Tjašo Fabjančič in pianistko Kajo Draksler, ki bo nastopila s svojim projektom Acropolis, v katerem sodelujejo tudi saksofonist Jure Pukl, kontrabasist Robert Jukič in bobnar Kristijan Kranjčan. Iz Nemčije prihajajo trije mladi glasbeniki, ki študirajo v New Yorku in se imenujejo Metro Bop, iz Finske zanimiva a cappella zasedba Club for five, iz Avstrije band Mosaik, iz Združenih držav Amerike prihaja svetovno znana jazz pevska Judy Niemack, na zaključnem večeru bosta z nami tudi HGM Big Band, ki se bo v Celju predstavil s programom Afro Cuban Latin Night, in sicer s Hrvojem Rupčičem ter CMS Triom iz Španije. Zvečer bodo organizirani tudi jam sessioni v Mladinskem centru Celje.

• Sliši se zelo dobro. Popestritev kulturnega (ne)dogajanja v Celju. Še točno kdaj, kje?

Djezz festival se bo odvijal med 9. in 11. junijem na Spodnjem gradu. Mislim, da je čas, da tudi v Celju naredimo nekaj na področju jazz glasbe. Namen Djezz festivala ni samo to, da bi se nekaj dogajalo, ampak gre tudi za kulturno-izobraževalni program, predstavitev umetniške zvrsti glasbe, ki mogoče pri nas še ni tako znana. Če bodo ljudje zainteresirani, bomo v prihodnosti naredili tudi delavnice ... in še marsikaj bi se lahko zgodilo.

Wild Child (alias Mateja Kožuh)
avtorica vseh fotografij: **Mateja Kožuh**

• na fotografiji (krožni izsek): Jaka Kopač Group: Jaka Kopač (saksofon), Sami Linna (kitara), André Carvalho (bas), Vladimir Kostadinović (bobni)

